



RAPORT DE ACTIVITATE A CAPC PENTRU ANUL 2022



CENTRUL DE ANALIZĂ ȘI PREVENIRE A CORUPȚIEI

Cuprins

Despre CAPC	2
I. STUDII, RAPOARTE, EVALUĂRI	4
I.1 Raport de cartografiere: Mecanismele de plângere privind corupția în sectorul public al Republicii Moldova	4
I.3 Raportul de evaluare a Strategiei naționale de integritate și anticorupție 2017-2020 și a Planului de acțiuni	9
I.4 Studiul: Reglementarea recuperării activelor din corupție	11
I.5 Studiul: Procesul recuperării activelor din corupție	12
I.6 Raportul anual anticorupție al Republicii Moldova	12
I.7 Raportul de cartografiere a impactului politicilor anticorupție asupra sectorului de mediu	19
II. EXPERTIZA PROIECTELOR DE ACTE NORMATIVE	20
III. MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII POLITICILOR, ACTIVITĂȚII AUTORITĂȚILOR PUBLICE	23
III.1 Monitorizarea procesului de pre-vetting în cadrul sistemului judecătoresc	23
III.2 Monitorizarea ședințelor de judecată	24
III.3 Monitorizarea calității deciziilor de judecată	25
IV. PROMOVAREA ȘI CONSOLIDAREA UNOR NOI INSTRUMENTE ANTICORUPȚIE	26
IV.1 Despăgubirea victimelor corupției	26
IV.2 Standardul internațional ISO 37001	26
IV.3 Protecția avertizorilor de integritate	26
V. SEMINARE/TRAININGURI	29
VI. MEDIATIZAREA ACTIVITĂȚILOR ANTICORUPȚIE	31
VII. CONSOLIDAREA INSTITUȚIONALĂ A CAPC	31
REZUMATUL PROIECTELOR IMPLEMENTATE ÎN 2022	35

DESPRE CAPC



DENUMIRE: Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC)

ECHIPA:

Galina BOSTAN, *Președinte*

Viorel PÎRVAN, *director de program*

Victoria POPA, *director de program*

Vadim ENICOV, *coordonator de proiecte*

Radu JIGĂU, *jurist*

Valentina LAZARI, *contabil*

Olga CEBANU, *comunicator*

STATUT: ONG

SEDIU: Chișinău, str. Sfatul Țării, 27, of. 013

TEL/FAX: (+373) 22 238 384

SITE: www.capc.md

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC) este o organizație non-guvernamentală, înregistrată la Ministerul Justiției la data de 19 aprilie 2000.

Scopurile CAPC: contribuirea la reducerea nivelului corupției în țară pînă la un nivel, care nu ar afecta drepturile și libertățile cetățenilor; ridicarea nivelului conștientizării pericolului pe care-l prezintă fenomenul corupției pentru stat; studierea nivelului pătrunderii corupției în societate și stat; determinarea sferelor care au fost în cea mai mare măsură afectate de corupție; considerînd că corupția are loc acolo unde nu există transparență, ridicarea nivelului transparenței în activitatea instituțiilor statale și celor politice; considerînd că organele unui stat democratic își desfășoară activitatea pe contul și în interesul societății, stabilirea unui monitoring al societății asupra activității organelor statului.

Principalele domenii în care CAPC s-a implicat în această perioadă sunt: expertiza coruptibilității proiectelor de acte legislative; expertiza vulnerabilității proiectelor actelor normative din perspectiva drepturilor omului; elaborarea de studii și cercetări în domeniul anticorupție și justiție (inclusiv sondaj de opinii privind nivelul de satisfacție a justițiabililor); consiliere publică prin intermediul liniei fierbinți; monitorizarea autorităților publice; elaborarea instrumentelor în scopul prevenirii corupției; crearea instrumentelor metodologice pentru monitorizarea și evaluarea politicilor și instrumentelor anticorupție.

CAPC a diseminat experiența sa în domeniul expertizei coruptibilității la sesiunea plenară GRECO, metodologia CAPC fiind evaluată ca una din cele mai bune practici din Europa în acest domeniu, iar Ghidul și Studiul privind eficiența mecanismului de efectuare a expertizei coruptibilității au fost recomandate ca resurse valoroase pentru țările care doresc să pună în aplicare expertiza coruptibilității. În același timp, experiența CAPC în domeniul expertizei coruptibilității ca bune practici a fost prezentată în Albania, Duma de Stat a Federației Ruse, Republica Kazahstan și Ucraina.

CAPC este membru al **Alianței Anticorupție din Republica Moldova** (www.alianta.md), care reunește actori ai societății civile și oferă posibilitatea ONG-urilor membre să facă schimb de informații cu privire la activitățile existente.

Începând din martie 2014 CAPC este partener asociat la **Southeast Europe Leadership for Development and Integrity (SELDI)** (www.seldi.net) - o coalitie anticorupție și bună guvernare din Europa de Sud-est, implicând parteneri din nouă țări. Rețeaua funcționează pe baza strategiei comune și a agendei de acțiune convenite. Obiectivul Inițiativei regionale este de a contribui la o societate civilă dinamică din regiune, capabilă să participe la dezbateri publice și să influențeze procesul politic și de luare a deciziilor în domeniul combaterii corupției și bunei guvernări.

CAPC este membru al **Coalitiei pentru protecția avertizorilor de integritate din Europa de Sud-Est**, coalitie formată din organizații ale societății civile din 10 țări: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Kosovo, Macedonia, Moldova, Muntenegru, România și Serbia. Coalitia acționează pentru a se asigura că avertizorii de integritate sunt tratați în mod echitabil și că dezvăluirea acestora conduce la schimbări pozitive. Acesta constituie o umbrelă pentru advocacy, legislație și dezvoltare politică, sprijin pentru avertizare și consiliere, informații publice și mass-media, precum și o rețea de schimb de experiență și informații.

În anul **2022**, CAPC a început implementarea Strategiei de dezvoltare și consolidare a Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției pentru anii 2022-2025. Toate acțiunile și activitățile CAPC au fost realizate în conformitate cu misiunea organizației: „Contribuim la diminuarea nivelului corupției și a consecințelor ei prin activități de analiză, expertiză, monitorizare, asistență și suport pentru actorii din sectorul public, privat, precum și pentru persoanele nedreptățite prin acte de corupție”. Totodată, s-a urmărit și realizarea priorităților strategice ale CAPC pentru anii 2022-2025: consolidare organizațională; expertiză și monitorizare; asistență, litigare și parteneriate.

I. STUDII, RAPOARTE, EVALUĂRI

I.1 Raport de cartografiere: Mecanismele de plângere privind corupția în sectorul public al Republicii Moldova

Raportul de cartografiere a fost realizat de către CAPC în cadrul executării obligațiilor contractuale, stabilite prin contractul nr. 83396031, proiectul Kombifin EU - Bekämpfung und Pravektion von Korruption, încheiat între German Development Cooperation (GIZ) și AO „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” (CAPC). Acesta a fost semnat în rezultatul câștigării de către CAPC a ”Tender no. 83396031 Study on the use of corruption complaint mechanisms in Moldova”.

Raportul de cartografiere reflectă rezultatele identificării și analizei mecanismelor de plângere/raportare a manifestărilor de corupție existente în Republica Moldova și aplicate de autoritățile publice. Activitățile de cartografiere au stabilit existența a:



- 6 mecanisme formale de plângere privind corupția;
- cel puțin 3 mecanisme informale de plângere privind corupția;
- peste 140 de autorități publice (centrale și locale) obligate să gestioneze mecanisme de plângere privind corupția.

Cartografierea mecanismelor de raportare a actelor de corupție a permis să se constate că, în prezent, Republica Moldova este dotată cu un sistem satisfăcător de mecanisme formale de plângere privind corupția, similar altor state. Totodată, au fost create și mecanisme informale, care au un potențial puternic de credibilitate și diversificare, odată cu evoluția mijloacelor IT.

În prezent, arhitectura mecanismelor de raportare a actelor de corupție include următoarele posibilități de plângere împotriva actelor de corupție:

din perspectiva subiecților plîngerii:

- mecanisme aplicabile angajaților (*avertizarea de integritate, raportarea influențelor necorespunzătoare*);
- mecanisme aplicabile pentru orice subiect (*liniile telefonice de informare, linia națională anticorupție și liniile specializate anticorupție, petițiile, plîngerea/denunțul/autodenunțul, platforma relawed, denunțurile publice*);
- mecanisme aplicabile doar subiecților din sectorul public (*influențele necorespunzătoare*);

din perspectiva entității, care urmează să examineze plîngerea:

- mecanisme interne, care permit angajaților să semnaleze ilegalități sau manifestări de corupție (*avertizarea de integritate, raportarea influențelor necorespunzătoare*);
- mecanisme externe, care permit oricăror persoane din afara entității să raporteze ilegalități și/sau manifestări de corupție (*liniile telefonice de informare, linia națională anticorupție și liniile specializate anticorupție, petițiile, plîngerea/denunțul/autodenunțul, denunțurile publice*);

din perspectiva modalității de raportare:

- mecanisme de raportare exclusiv telefonică (*liniile de informare, linia națională și liniile specializate anticorupție*);
- mecanisme de raportare exclusiv on-line (*platforma relawed*);
- mecanisme mixte, care permit raportarea în scris prin expedierea unei sesizări pe suport de hîrtie, electronic/on-line (*petițiile, plîngerea/denunțul/autodenunțul, avertizorii de integritate, influențele necorespunzătoare*);
- mecanisme electronice/on-line securizate (*plîngerea/denunțul/autodenunțul, avertizările de integritate, raportarea influențelor necorespunzătoare*);

din perspectiva obiectului raportării:

- mecanisme de raportare exclusivă a unor deficiențe de interes general (*platforma relawed*);
- mecanisme de raportare a unor probleme de interes individual (*avertizarea de integritate, raportarea influențelor necorespunzătoare, liniile telefonice de informare, linia națională anticorupție și liniile specializate anticorupție, petițiile, plîngerea/denunțul/autodenunțul, denunțurile publice*).

Analiza preliminară a rezultatelor chestionării autorităților publice a permis relevarea unor constatări, legate de aspectele instituționale de organizare și evidență a mecanismelor de raportare, precum și formularea unor supoziții privind eficiența mecanismelor. A fost stabilit că o bună parte din autorități, care nu sunt specializate în lupta împotriva corupției și/sau nu dețin unități de securitate internă, nu țin evidența cazurilor/plîngerilor/sesizărilor ce privesc în exclusivitate cazurile de corupție. Această constatare este valabilă atît pentru plîngerile făcute în scris, cît și pentru cele on line sau telefonice.

Deși cadrul legal instituie obligația creării unor mecanisme de raportare a corupției în cadrul autorităților publice (ex. avertizorii de integritate), nici după aproape un deceniu de la crearea mecanismului, acesta nu a fost instituționalizat de toate entitățile din sectorului public (cca 75%), care sunt și subiecți ai evaluării climatului de integritate instituțională. Cîteva mecanisme de raportare a corupției nu au fost aplicate niciodată de majoritatea autorităților publice chestionate, deși declară că mecanismul este eficient și nu necesită îmbunătățiri (avertizorii de integritate, influențele necorespunzătoare).

Privitor la toate mecanismele de raportare, autoritățile au semnalat lipsa cunoștințelor actualizate ale potențialilor beneficiari/utilizatori ai mecanismelor despre modificările legislative (Codul administrativ privind petițiile/plîngerilor, Legea cu privire la avertizorii

de integritate, etc.). Adesea instituțiile chestionate au menționat, că ar fi necesare acțiuni pentru promovarea mecanismelor de raportare a corupției și asigurarea confidențialității pe durata examinării cazului. Deși numărul autorităților care au completat deja formularele constituie abia 20% din totalul de autorități chestionate, deja este posibil de stabilit că mecanismele care funcționează și/sau au fost create pentru a constata și sancționa în cadrul instituției manifestările de corupție ale angajaților, nu sunt valorificate pe deplin și, prin urmare, nu contribuie la consolidarea unui climat veritabil de integritate instituțională.

I.2 Raportul de evaluare a eficienței mecanismelor de plângere privind corupția în sectorul public al Republicii Moldova

Raportul de evaluare a eficienței mecanismelor de plângere privind corupția în sectorul public a fost realizat de către CAPC stabilite prin contractul nr. 83396031, proiectul Kombifin EU - Bekämpfung und Pravention von Korruption, încheiat între German Development Cooperation (GIZ) și AO „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” (CAPC). Acesta a fost semnat în rezultatul câștigării de către CAPC a ”Tender no. 83396031 Study on the use of corruption complaint mechanisms in Moldova”.

Raportul analizează eficiența mecanismelor și instrumentelor de plângere privind manifestările de corupție, obiectivele acestuia fiind:

- determinarea gradului de aplicare și eficiență a mecanismelor de plângere privind corupția în sectorul public;
- identificarea soluțiilor pentru consolidarea și îmbunătățirea mecanismelor de plângere privind corupția în sectorul public.

Obiectul evaluării l-a constituit următoarele mecanisme de plângere privind corupția în sectorul public din Republica Moldova:

- plângerea/denunțul/autodenunțul;
- petiția;
- dezvăluirea practicilor ilegale (avertizările de integritate);
- raportarea influențelor necorespunzătoare;
- liniile anticorupție specializate/linia națională anticorupție,
- liniile de informare;
- platforma RELAWED.

Evaluarea mecanismelor a fost efectuată pe trei dimensiuni:

- cadrul normativ;
- nivelul de utilizare a mecanismelor de raportare a corupției de către cetățeni;
- aplicarea mecanismelor instituționale în procesul de examinare a plîngerilor/sesizărilor privind corupția de către autoritățile publice.



Constatările de bază privind eficiența mecanismelor de plîngere privind corupția au reținut următoarele:

- **Plîngerea/denunțul/autodenunțul:**

Mecanismul plîngerii/denunțului/autodenunțului este utilizat frecvent și uzual, fără dificultăți de acces, atît pentru persoanele fizice, cît și pentru cele juridice.

În ultimii 5 ani, în organele de drept al RM au fost depuse, în total, **2 691** de plîngeri/denunțuri/autodenunțuri cu privire la infracțiunile sau contravențiile de corupție, dintre care 1 874 din partea persoanelor fizice și 807 din partea persoanelor juridice. Cele mai multe plîngeri/denunțuri/autodenunțuri au fost depuse la CNA (1 848). La PA au fost depuse 454 plîngeri/denunțuri/autodenunțuri, iar la IGP 379. Numărul autodenunțurilor a crescut semnificativ de la 96 în 2018 la 177 în 2020 și 182 în 2021. În perioada 2018 – 2022 (trim.I), în total, au fost **pornite 2 988 de dosare penale**, 1 073 dosare de corupție au fost transmise spre examinare în instanța de judecată și în cazul a **176** de dosare de corupție a fost emisă o **sentință**. Totodată, au fost semnalate probleme de integritate la nivelul de aplicare a mecanismului, care sînt generate, cel mai des, de comportamentul abuziv al reprezentanților organelor de drept și impunitatea acestora.

- **Petiția:**

Autoritățile publice au un grad redus de deschidere pentru oferirea informațiilor: din 145 de autorități publice, cărora le-a fost expediat chestionarul, au răspuns **mai puțin de 1/3 (47)**. Pe parcursul a 5 ani, autoritățile publice au recepționat, în total, **240 730** petiții. Anual, în medie, 9-10 APC și 3 APL, din cele care au răspuns la chestionar, nu recepționează nicio petiție. În perioada 2018-2022 (trim. I), cetățenii RM au adresat APC, în total, **3 665 petiții privitoare la subiectele de corupție** și niciuna autorităților publice locale. Majoritatea petițiilor privitor la subiectele de corupție au fost adresate ANI, organelor de drept (ANP, MAI, IGP) și CEC (coruperea alegătorilor). Autoritățile publice (cu excepția ANI, ANP, MAI, IGP și CEC) nu țin evidența separată a petițiilor privitoare la subiectele de corupție.

- **Dezvăluirea practicilor ilegale (avertizările de integritate):**

Mecanismul avertizărilor de integritate nu este pe deplin utilizat și aplicat în Republica Moldova atît de angajatori, cît și de către angajați. Cadrul normativ în domeniu a fost modernizat în 2018, însă adoptarea actelor subsecvente a fost tergiversată. În perioada 2018-2022 (trim.I) au fost înregistrate și examinate doar **4 avertizări de integritate**. Problemele sistemice în funcționarea eficientă a mecanismului avertizorilor de integritate sînt: lipsa unei instituții-umbrelă, care să monitorizeze și să ghideze entitățile și agenții publici în aplicarea mecanismului; necunoașterea în continuare de către exponenții sectorului public, angajați a esenței mecanismului avertizărilor de integritate, în pofida instruirilor și campaniilor de informare desfășurate; abordarea formală a entităților în

implementarea mecanismului; măsuri de protecție fragile; practică judiciară aproape inexistentă sau discutabilă etc.

- ***Raportarea influențelor necorespunzătoare:***

Cadrul normativ privind denunțarea influențelor necorespunzătoare este de o calitate potrivită și permite utilizatorii să facă uz de instrumentele oferite atât de legile cadru, cât și de normele subsecvente, inclusiv actele interne ale autorităților publice. În perioada 2018-2022 (trim.I) au fost înregistrate **39 denunțuri** a influențelor necorespunzătoare în cadrul a **13 entități publice**. Utilizarea mecanismului de către agenții publici nu este o practică uzuală, această stare de fapt fiind generată de: necunoașterea obligației denunțării influențelor necorespunzătoare; reticența privitor la finalitatea examinării denunțului influenței necorespunzătoare; frică.

- ***Liniile anticorupție specializate/linia națională anticorupție:***

Regulamentul de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție, aprobat prin Legea nr.252 din 25.10.2013, definește mecanismul de instituire și funcționare a liniilor telefonice, precum și autoritățile responsabile de gestionarea acestor linii, stabilește obligativitatea entităților publice de a institui Registre de evidență a apelurilor și a desemna subdiviziuni/persoane responsabile pentru gestionarea lor. În perioada 2018-2022 CNA a recepționat 11 567 de apeluri la linia națională anticorupție, iar în cadrul entităților publice, care dispun de linie specializată anticorupție, au fost înregistrate aproximativ 7618 de apeluri. Deși autoritățile publice califică ca fiind eficient mecanismul liniilor specializate anticorupție, majoritatea nu înregistrează apelurile, nu pot oferi informații probate cu privire la eficiența acestora și nu asigură o examinare independentă și confidențială a raportărilor.

- ***Liniile de informare:***

Liniile instituționale de informare au o importanță deosebită în interacțiunea cetățeanului cu entitățile publice și reprezintă un instrument important pentru asigurarea transparenței instituționale. Marea majoritate a autorităților publice (77%) au raportat existența liniilor instituționale de informare. Liniile instituționale de informare sunt intens solicitate, astfel încât în perioada 2018-2022, au fost înregistrate circa 1 301 094 apeluri. Totuși acest număr de apeluri nu poate constitui un indiciu al unei bune funcționări a mecanismului, deoarece statisticile prezentate de autorități includ și programările, consultațiile specializate. Activitatea operatorilor și a persoanelor responsabile de gestiunea liniilor de informare nu este monitorizată și/sau supusă unui control al calității.

Privitor la **clasamentul mecanismelor de plângere** privind corupția s-a atestat că niciunul din mecanisme nu a obținut scorul maxim posibil de **6 puncte**:

- 2 mecanisme: plângerea/denunțul/autodenunțul și Linia Națională Anticorupție au obținut scorul de 5 puncte;
- 3 mecanisme: denunțarea influențelor necorespunzătoare, liniile anticorupție specializate, liniile de informare au fost evaluate cu 4 puncte;
- 2 mecanisme: petițiile și avertizările de integritate au acumulat doar 3 puncte în exercițiul de evaluare.

Majoritatea mecanismelor (6) au fost depunctate pentru criteriul care a evaluat gradul de utilizare a acestora de către cetățeni (agenți publici), iar punctajul maxim a fost acordat preponderent pentru criteriul de calitate a cadrului normativ.

I.3 Raportul de evaluare a Strategiei naționale de integritate și anticorupție 2017-2020 și a Planului de acțiuni

Raportul de evaluare a Strategiei naționale de integritate și anticorupție 2017-2020 și a Planului de acțiuni a fost realizat de către CAPC în cadrul executării obligațiilor contractuale, stabilite prin contractul nr. 83403617, proiectul Kombifin EU - Bekämpfung und Pravention von Korruption, încheiat între German Development Cooperation (GIZ) și AO „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” (CAPC). Acesta a fost semnat în rezultatul câștigării de către CAPC a ”Tender no.83403617: Evaluation of 2017-2020 National Integrity and Anticorruption Strategy of the RM”.

Raportul este consacrat evaluării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție (SNIA) și reflectă principalele constatări cu privire la atingerea obiectivelor stabilite pentru perioada 2017-2020, precum și constatări privind implementarea planului de acțiuni subsecvent.



Aspectul cel mai important al evaluării, din punct de vedere strategic, a fost stabilirea impactului SNIA. În acest sens, evaluarea SNIA a considerat drept sursă de referință pentru perioada 2017-2020 Studiul de evaluare a impactului SNIA, sursele de alternativă de măsurare a impactului SNIA, împreună cu rapoartele de monitorizare/evaluare instituționale, și rapoartele alternative/independente.

Scopul definit al SNIA a fost de a obține integritate în loc de corupție, iar obiectivele sale categorisite cu acronimul DREPTE sunt următoarele:

- Descurajarea implicării în acte de corupție**
- Recuperarea produselor infracțiunilor de corupție**
- Etică și integritate în sectoarele public, privat și neguvernamental**
- Protecția avertizorilor de integritate și a victimelor corupției**
- Transparența instituțiilor publice, finanțării partidelor și mass media**
- Educarea societății și a funcționarilor.**

În perioada mai-noiembrie 2022, echipa de evaluatori a CAPC a analizat și evaluat măsura în care au fost atinse obiectivele SNIA, precum și gradul de îndeplinire a planului de acțiuni pe piloni, conform unei metodologii special elaborate pentru acest exercițiu. Cadrul metodologic aplicat are la bază reperele de evaluare stabilite de Anexa nr. 3 a SNIA, precum

și Ghidul metodologic pentru evaluarea intermediară și ex-post a politicilor publice, recomandat de Cancelaria de Stat a Republicii Moldova.

Experții CAPC au formulat observații și emis concluzii referitoare la atingerea obiectivelor SNIA și la evaluarea impactului implementării planului de acțiuni, pe baza datelor furnizate de instituțiile implementatoare, desfășurarea focus-grupurilor și interviurilor cu 75 de persoane implicate în procesul de execuție și decizional, precum și cu experți din domeniu. Sinteza raportului de *evaluare indică o atingere redusă a obiectivelor SNIA*, precum și un grad mediu de implementare a acțiunilor cuprinse în planul de acțiuni. Monitorizarea îndeplinirii acestor acțiuni arată că aceasta a fost de multe ori formală, iar impactul social al măsurilor realizate, minim.

Condițiile socio-politico-economice (premisele implementării eficiente) existente în perioada 2017-2020 *nu au favorizat atingerea obiectivelor SNIA* sau implementarea planului de acțiuni. În mare măsură este vorba despre instabilitatea politică, fapt care a antrenat inerent lipsa preocupării persoanelor decidente în procesul SNIA, manifestată prin formalism și uneori dezinteres.

Acest lucru a fost reliefat clar de sondajul (studiul) de evaluare a impactului SNIA, ale cărui rezultate relevă *progres minim/modest sau chiar regres* în atingerea obiectivelor propuse, fără a se constata realizări/progrese considerabile sau schimbări sistemice datorate implementării SNIA. În acest sens continuă considerarea de către public a instituțiilor implementatoare în sfera de încredere redusă din punct de vedere al integrității. Din păcate, monitorizarea întregului proces de implementare a SNIA a fost în mare măsură formală, raportându-se mai mult acțiunile care erau în același timp atribuții de serviciu. În acest sens nu a existat un control eficient al implementării SNIA, astfel încât nici rezultatele nu au fost cele preconizate.

S-a recomandat pentru următorul document de politici în domeniul asigurării integrității, prevenirii și combaterii corupției, elaborarea unui document mai suplu, concentrat pe domenii prioritare (justiție, afaceri interne, integritate, achiziții publice), fără a se include acțiuni care definesc executarea sarcinilor legale, definirea mai clară a obiectivelor specifice și a cuantificării gradului de obținere a rezultatelor cu termeni concreți și verificabili. Concentrarea strategiei pe domeniile prioritare arătate va permite pe viitor o combatere mai eficientă a fenomenului corupției și, astfel, documentul va putea produce un impact vizibil, semnificativ.

Există de asemenea necesitatea actualizării sistemului de monitorizare și control al implementării și definirii unei noi componente a grupurilor de monitorizare, având în vedere rezultatele nesemnificative constatate. Aceste rezultate sunt efectul atât al activității formale/necorespunzătoare a grupurilor de monitorizare, cât și al unui control al monitorizării formal și fără eficiență. Includerea unor persoane cu funcții înalte în stat în componența acestor grupuri de monitorizare nu s-a dovedit a fi eficientă. În același sens și, eventual, cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, este rațională și oportună crearea unor funcții inter-grup care să producă analize sectoriale semestriale și anuale și să organizeze sondaje intermediare relevante. Prezența în componența grupurilor de monitorizare a

persoanelor cu funcții de execuție permite o mobilitate mai mare și o colaborare mai eficientă la nivel inter-grup. Astfel, informația relevantă de monitorizare și control ar fi prezentată mai rapid și mai eficient persoanelor/instituțiilor decidente, pentru a lua măsuri în consecință.

Totodată, s-a atenționat că se impune monitorizarea strictă a progresului implementării SNIA, crearea și folosirea de mecanisme de audit multiple, precum audit extern independent, audit intern, misiuni de evaluare inter pares.

I.4 Studiul: Reglementarea recuperării activelor din corupție



Studiul a fost realizat în cadrul proiectului „*Recuperarea activelor din corupție în Moldova*”. Scopul acestuia l-a constituit analiza cadrului legal existent privind recuperarea activelor din corupție și formularea eventualelor propuneri de îmbunătățire/consolidare.

Totodată, s-a urmărit mediatizarea și ridicarea nivelului de conștientizare a instrumentelor legale existente. Studiul analizează cadrul normativ național privind instituția confiscării speciale, confiscării extinse, recuperării bunurilor infracționale, precum și standardele internaționale în legislația Republicii Moldova pentru recuperarea activelor.

În rezultatul analizei cadrului normativ național și internațional autorii Studiului au concluzionat că, la nivel de reglementări, Republica Moldova nu are mari restanțe. Cadrul normativ național completează standardele minime internaționale. În rezultatul analizei cadrului normativ național și internațional autorii Studiului au concluzionat că, la nivel de reglementări, Republica Moldova nu are mari restanțe.

Cadrul normativ național completează standardele minime internaționale. Aplicabilitatea acestora la nivel practic nu neapărat ține de felul în care au fost formulate sau de careva carențe substanțiale, dar mai degrabă de: lipsa unei abordări strategice de dezvoltare a

RECOMANDĂRI

Confiscarea specială: - revizuirea prevederilor art. 1061 - „Confiscarea specială” din Codul penal

- extinderea listei infracțiunilor față de care este aplicabilă;
- eliminarea condiției existenței unei sentințe de condamnare;
- detalierea cumulului de circumstanțe sau blamului rezonabile privind pericolul social în cazul păstrării bunurilor în gestiunea făptuitorului;
- clarificarea transmiterii bunurilor infracționale către terți, în mod special când aceste bunuri sunt transmise cu titlu oneros către terți de bună-credință.

Confiscarea extinsă:

- să se formuleze într-o manieră explicită, rezonabilă și legitimă, condițiile acestui transfer, în cazul schimbului sarcinii probației în cadrul unor proceduri non-penale;
- formularea unor criterii clare, de ordin juridic (de exemplu, existența unei sentințe penale, sau unei hotărâri civile privind participarea la acțiuni ilegale), pentru a exclude generarea abuzurilor;
- lipsa unei documentări adecvate a faptelor asupra cărora poate fi aplicată confiscarea extinsă, prin probe, de către organele de resort.

Responsabilizarea autorităților:

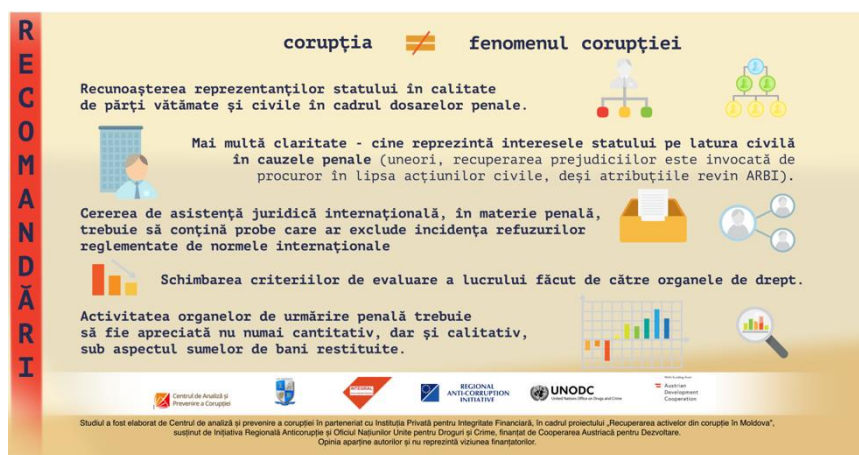
- responsabilizarea ABFI, pentru reprezentarea intereselor statului în procesele de recuperare a activelor, inclusiv a celor situate în alte jurisdicții;
- crearea și menținerea unui sistem de comunicare interinstituțională la nivel național, dar și internațional;
- elaborarea unui sistem integrat de evidență a procedurilor de recuperare a activelor provenite din activități infracționale până la etapa de valorificare efectivă.

Studiu a fost elaborat de Centrul de analiză și prevenire a corupției în parteneriat cu Institutul Privat pentru Integrare Financiară. În cadrul proiectului „Recuperarea activelor din corupție în Moldova”, susținut de Inițiativa Regională Anticorupție și Oficiul Național Unit pentru Droguri și Crime, finanțat de Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare. Opinia apărută în acest raport nu reprezintă viziunea Inițiativelor.

elementelor ecosistemului de recuperare a activelor, cooperarea deficitară între instituțiile responsabile și, nu în ultimul rând, de insuficiența profesioniștilor calificați în domeniul investigațiilor financiare. Totodată, au fost formulate și recomandări de ordin normativ pentru a asigura mai mulți indicatori de impact.

I.5 Studiul: Procesul recuperării activelor din corupție

Studiul a fost realizat în cadrul proiectului „**Recuperarea activelor din corupție în Moldova**”. Scopul studiului l-a constituit analiza practicii de recuperare a activelor din corupție, a etapelor distincte, precum și relevarea deficiențelor acestor procese.



Analiza procedurilor de identificare și de indisponibilizare a bunurilor infracționale au scos în evidență neajunsurile în activitatea organelor de drept public.

O atenție aparte a fost atrasă procesului de indisponibilizare a bunurilor, aflate peste hotarele țării și s-a venit cu soluții în vederea înlăturării lacunelor identificate în procesul de analiză și indisponibilizare a lor.

Procedurile judiciare sunt continuitatea logică a primelor etape. Au fost identificate motivele contradicțiilor dintre comunicatele de presă oficiale privind indisponibilizarea bunurilor infracționale și lipsa de finalitate, adică trecerea în proprietatea statului a bunurilor infracționale. O atenție deosebită a fost acordată lipsei de conlucrare dintre organele de stat. Cu privire la executarea hotărârilor și recuperarea activelor au fost analizate impedimentele pentru executarea hotărârilor judecătorești. O atenție aparte a fost atrasă influenței erorilor comise la etapele anterioare asupra executării hotărârilor judecătorești.

I.6 Raportul anual anticorupție al Republicii Moldova

Raportul anual anticorupție al Republicii Moldova are drept scop contabilizarea principalelor evenimente și noutăți anticorupție din anul 2022. Raportul, organizat în zece capitole, conține o analiză retrospectivă a măsurilor anticorupție realizate în cele mai importante domenii, restanțele și deficiențele identificate de experți, mass-media și organizațiile societății civile.



Angajamentele anticorupție asumate în procesul de aderare la Uniunea Europeană

Majoritatea acțiunilor anticorupție dintr-un total de 15 acțiuni analizate, cuprinse în Planul pentru implementarea măsurilor propuse de către Comisia Europeană, au fost realizate de către Republica Moldova.



Pînă la finele anului 2022 au fost deplin realizate 5 acțiuni anticorupție, parțial realizate 2 acțiuni și doar o acțiune anticorupție nu a fost realizată, care se referă la modificarea legislației pentru a delimita clar competențele Procuraturii Anticorupție și ale Centrului Național Anticorupție în ceea ce privește corupția la nivel înalt. Alte 7 acțiuni au termen de realizare pînă în anul 2023 și, cel mai probabil, vor fi realizate în anul următor.

Unele inițiative legislative anticorupție au fost expertizate de către CAPC, fiind formulate obiecții și recomandări. Cu titlu de exemplu, analiza detaliată care identifică mai multe lacune și riscuri referitor la modificările Codului de procedură penală în vederea instituirii unui mecanism extins de confiscare. În ce privește modificarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, CAPC constată calitatea joasă a actului prezentat Parlamentului și aprobat deja în prima lectură, cauzată de eludarea procesului de expertizare, avizare și ajustare al proiectului de lege.

CAPC a expertizat suplimentar încă două inițiative care au tangență cu domeniul anticorupție, deși nu sunt prevăzute în Plan în mod direct ca măsuri anticorupție. Astfel, CAPC consideră că proiectul Ministerului Justiției, intitulat "Actul Magnitsky", încearcă substituirea justiției penale pe teritoriul RM cu acte executive de sancționare. În privința legii care sancționează corupția politică și electorală, experții au notat că majorarea sancțiunilor nu vor contribui la o investigare mai eficientă a infracțiunilor enunțate, fără eficientizarea mecanismului de aplicare a acestor sancțiuni.

Independența și integritatea justiției

Întru realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de către Comisia Europeană, Republica Moldova a implementat mai multe acțiuni în anul 2022 pentru reformarea sistemului justiției.

Acestea vizează alinierea cadrului legal în domeniul sistemului judiciar la noile prevederi constituționale; îmbunătățiri aduse reglementărilor privind Consiliul Superior al Magistraturii și organelor sale specializate, Institutului Național al Justiției și organelor Procuraturii; precum și efectuarea evaluării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor („pre-vetting”).



CAPC și-a expus opinia în privința cadrului normativ ce se referă la Comisia "pre-vetting", considerînd că verificarea integrității etice și financiare a candidaților este o soluție bună pentru combaterea situației deplorabile din sistemul justiției, dar acest proces urmează a se desfășura în conformitate cu standardele internaționale ale supremației legii, ale drepturilor omului, precum și angajamentele internaționale asumate de Republica Moldova.

La finele anului 2022 sunt în proces de examinare, nefiind încă adoptate, mai multe proiecte de acte normative importante pentru îmbunătățirea independenței și integrității sectorului justiției, precum proiectul de lege de modificare a art.70 din Constituția Republicii Moldova ce ar permite mai lesne anchetarea și trimiterea în judecată a deputaților suspectați de corupție; proiectul de lege cu privire la Curtea Supremă de Justiție și proiectul de lege pentru modificarea legii "Pre-Vetting", care au ca scop reformarea sistemului judecătoresc și evaluarea extraordinară a judecătorilor Curții Supreme de Justiție; precum și inițiativele legislative care se referă la procedurile simplificate în procesul penal, răspunderea disciplinară a judecătorilor și inspecția judiciară.

Instituțiile anticorupție



Pe parcursul anului 2022 rămîne neclarificat mandatul anticorupție al Ministerului Afacerilor Interne, iar Procuratura Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate nu au reușit să-și sporească vizibilitatea și responsabilitatea instituțională în calitate de autorități anticorupție, neoferind careva informații sistematizate/generalizate privind activitatea lor.

În ce privește Procuratura Anticorupție, autoritatea s-a confruntat cu o gravă criză de imagine, cauzată de scurgerile din corespondența privată a oficialilor de rang înalt din Republica Moldova, în care sunt mesaje tangente cu concursul pentru suplinirea funcției de procuror-șef al instituției.

În general, lucrurile nu par a fi esențial îmbunătățite nici în activitatea autorităților-cheie anticorupție. Autoritatea Națională de Integritate activează aproape anul întreg fără președinte, a cărui mandat a încetat, iar organizarea și desfășurarea concursului pentru suplinirea funcției de președinte nu pare să fi constituit o prioritate pentru Consiliul de integritate. În ce privește Centrul Național Anticorupție, instituția are un nou director, numit la începutul anului, după excluderea procedurilor de concurs pentru această funcție, decizie criticată pentru că este contrară standardelor internaționale anticorupție și jurisprudenței Curții Constituționale.

Cu referire la verificarea declarațiilor de avere și interese personale (65.583 de declarații depuse în trimestrul I al anului 2022) de către Autoritatea Națională de Integritate, procesul a fost unul întârziat, ca urmare a aprobării abia în luna iulie a criteriilor de selectare și verificare a declarațiilor. În prima jumătate a anului 2022, rata de refuz în inițierea controlului a constituit 76% din cele 344 de procese-verbale privind controlul. Rata de clasare/încetare a controlului este alarmantă, constituind 51% din cele 282 de acte de constatare întocmite în primele șase luni ale anului 2022. Finalitatea controlului rămâne o problemă pentru Autoritatea Națională de Integritate care nu a reușit încă să obțină vreo hotărâre judecătorească irevocabilă, prin care s-ar dispune confiscarea averii nejustificate.

În ceea ce privește activitatea de bază a Centrului Național Anticorupție, pentru prima jumătate a anului 2022 au fost raportate 217 de infracțiuni de corupție și conexe corupției depistate, dintre care cele mai frecvente infracțiuni sunt cele de corupere pasivă (69 infracțiuni). În această perioadă, instituția a avut în gestiune 842 de cauze penale, fiind finalizate 160 de cauze penale, din ele, 95 au fost deferite justiției, celelalte 65 de cauze penale fiind clasate/încetate din diferite motive (rata clasării constituie 41%).

Controlul averilor și îmbogățirea ilicită

Un număr record de dosare penale pe îmbogățire ilicită a fost inițiat în 2022 de Procuratura Anticorupție. Astfel, în primele 10 luni au fost demarate 40 de dosare penale, în care sunt vizați un ex-președinte al R. Moldova, un ex-ministru, ex-director SIS, procuror general suspendat, 16 deputați/ex-deputați, 3 judecători, 3 procurori, 8 colaboratori/ex-colaboratori ai Ministerului Afacerilor Interne, 3 ex-angajați ai Centrului Național Anticorupție, un angajat al Serviciul Vamal, ex-președinte al Parlamentului, fost șef de direcție din cadrul Serviciului Fiscal de Stat, alți 2 subiecți.



Doar unul dintre cele 40 de dosare a fost expediat în judecată. Alte două dosare mai vechi, de asemenea, au fost transmise în instanță în 2022.

Din analiza actelor de constatare privind încălcarea regimului declarării averilor și intereselor personale, publicate pe site-ul Autorității Naționale de Integritate (situația la 8.12.2022), în 13 cazuri s-au constatat diferențe substanțiale sau vădite între averea subiecților declarării și veniturile lor legale. Diferențele substanțiale au variat de la 166 070 lei, în cazul ex-vicepreședintei raionului Anenii Noi, până la 1 175 457 lei, în cazul ex-Președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon.

Dosare de corupție mare

În anul 2022, la fel ca și în anul precedent, au fost deschise zeci de dosare penale care se referă la așa numita „corupție mare”, în care sunt vizați actuali sau foști funcționari de rang înalt.

Dosare penale au fost pornite în privința: procurorului general suspendat din funcție, Alexandr Stoianoglo; președintele raionului Cahul; președinta Autorității Naționale de Integritate; deputatul Ilan Șor și Mariana Tauber; directorul Inspectoratului Național de Probațiune; șeful secției radiologie din cadrul Institutului Oncologic; angajați ai Agenției Servicii Publice. Majoritatea celor care au ajuns să fie investigați pentru acte de corupție sunt persoane care, la momentul inițierii cauzelor penale, nu mai dețineau funcții înalte în stat



(Vladimir Plahotniuc, Vladimir Andronachi, Eugeniu Nichiforciuc, alți ex-deputați, fostul președinte al Republicii Moldova, Igor Dodon, ex-director general al Agenției Proprietății Publice, fost director al Autorității Aeronautice Civile, fostul președinte al Judecătoriei Chișinău, angajați ai Agenției Servicii Publice).

Totodată, majoritatea dosarelor penale deschise încă se află la faza de urmărire penală, doar câteva dintre ele fiind trimise în judecată. La moment avem zero condamnări.

Recuperarea bunurilor infracționale

Informațiile, de regulă prezentate săptămânal, despre valoarea bunurilor puse sub sechestru de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, nu reprezintă neapărat indicatorul cel mai important de eficiență al recuperării bunurilor infracționale. Autoritățile evită să comunice sau mai rar comunică informațiile despre valoarea bunurilor confiscate, comercializate și valorificate în folosul părții prejudiciate, în multe cazuri a statului. Din datele publice, ponderea bunurilor valorificate din cele sechestrate constituie 0,5%. Pentru comparație, statistica Europol estimează că din totalul câștigurilor criminale, 2% sunt înghețate și 1% sunt confiscate, respectiv 50% reprezintă ponderea valorificării din totalul sechestrelor.

Instituția avertizorilor de integritate și mecanismele de protecție

În lipsa unor date agregate privind numărul cazurilor înregistrate și examinate, precum și numărul cazurilor de protecție acordată avertizorilor de integritate de către angajatori, analizele efectuate în domeniu constată că mecanismul avertizărilor de integritate nu este pe deplin utilizat și aplicat în Republica Moldova atât de angajatori, cât și de către angajați.

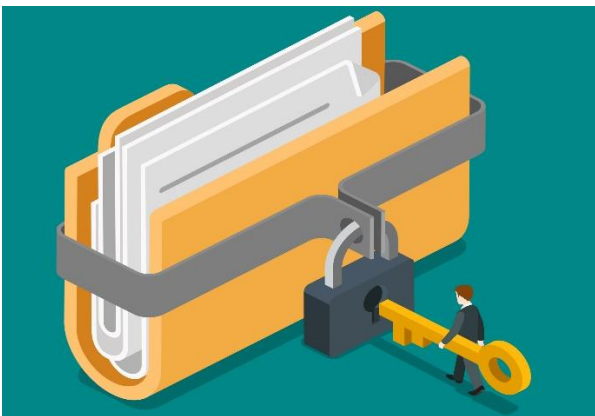


Studiul CAPC notează doar 4 avertizări de integritate, din ele 2 solicitări de protecție, dezvăluite în perioada 2018-2022 (trim. I) în cele 54 de entități care au participat la completarea chestionarului. Centrul Național Anticorupție, în calitate de autoritate care este abilitată să înregistreze și să examineze dezvăluirile externe a practicilor ilegale, menționează că a înregistrat 11 avertizări de integritate în perioada 2018-2022.

În același timp, Avocatul Poporului, care contribuie la apărarea avertizorilor de integritate, avea la începutul anului 2022 în proces de investigare 7 cazuri din perioada anterioară. Din ele, 3 au avut decizii de încetare a examinării, iar 4 cazuri au fost examinate în instanța de judecată, cu un avertizor care a reușit anularea măsurilor de răzbunare și repunerea deplină în drepturi. Pe parcursul anului 2022, în adresa Avocatul Poporului au parvenit alte 7 cereri de solicitare a protecției în calitate de avertizor de integritate. În 5 cazuri au fost emise decizii de încetare a examinării, deoarece faptele nu s-au adeverit, iar 2 cazuri la moment se află în proces de documentare.

Accesul la informație și transparența procesului decizional

O retrospectivă a mai multor studii și cercetări efectuate scoate în relief că în Republica Moldova asigurarea unei guvernări deschise continuă să fie o problemă.



Un studiu realizat de Freedom House în anul 2022 demonstrează că realizarea dreptului la informație este destul de problematică. Conform rezultatelor analizei, toate instituțiile incluse în eșantion au obținut un punctaj minim de 184 din 408 puncte disponibile (45%) în ce privește accesul la solicitarea de informație, fapt ce denotă absența unui progres vizibil în comparație cu anul precedent.

Totodată, la solicitările de acces la informație a Asociației Promo-LEX, care a realizat un exercițiu amplu de monitorizare a Parlamentului, 47% din răspunsuri au fost recepționate cu depășirea termenului de 15 zile lucrătoare prevăzute de lege, 21% din răspunsuri au avut un caracter general, iar 16% din răspunsuri au fost incomplete/pățiale.

Printre problemele majore în procesul de solicitare a accesului la informații se notează: invocarea protecției datelor cu caracter personal; procedura de contestație defectuoasă; neconcordanțele între Legea privind accesul la informații și Codul Administrativ; practica judiciară neuniformă, etc. În anul 2022, Ministerul Justiției a inițiat procesul de elaborare a unei noi legi privind accesul la informațiile de interes public pentru a corespunde standardelor moderne.

Integritatea și transparența în achizițiile publice

Sectorul achizițiilor publice reprezintă o prioritate în cele mai importante documente de politici publice, iar lupta cu corupția din achiziții este una dintre măsurile prioritare ale Guvernului. Cu toate acestea, progresele înregistrate în direcția dezvoltării sectorului achizițiilor publice în anul 2022 sunt extrem de modeste.



Sunt constatate restanțe în direcția îmbunătățirii legislației și elaborării cadrului normativ secundar, fapt ce duce la contradicții, discreție în aplicarea normelor, asociată cu riscuri de corupție, dar și dificultăți pentru autorități și operatori în procesul de achiziție. Certificarea specialiștilor în sectorul achizițiilor publice este pe pauză de câțiva ani, inclusiv în 2022 nu a fost elaborat și aprobat acest mecanism. Nu au fost înregistrate progrese nici în direcția dezvoltării sistemului de achiziții electronice MTender, ale cărui funcționalități tehnice nu asigură un proces de achiziție integral electronic - de la planificare până la executarea contractelor. Anul 2022 a fost unul cu rezultate extrem de modeste și la capitolul achizițiilor publice sectoriale, cu toate că au trecut mai bine de 2 ani de la adoptarea legii privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale. Cu toate că investigațiile societății civile și jurnaliștilor, dar și auditul Curții de Conturi, efectuate în anul 2022, identifică multiple fraude și ilegalități în achiziții, cei responsabili nu sunt investigați și atrași la răspundere conform legii.

Achizițiile de valoare mică continuă să fie lipsite de transparență, iar discreția înaltă oferită autorităților contractante generează riscuri de corupție. Aceasta în contextul în care valoarea achizițiilor de valoare mică este estimată la circa 9 miliarde lei din volumul total al achizițiilor publice de circa 17-18 miliarde lei, care au crescut și ele cu 43,7% față de aceeași perioadă a anului precedent. În anul 2022, Ministerul Finanțelor a elaborat un nou regulament privind achizițiile publice de valoare mică, care se aprobă de Guvern și urmează a fi aplicat de la 1.07.2023. Prevederile noului Regulament au fost criticate de către

reprezentanții societății civile, care au constatat că a fost aprobat un proiect de Regulament diferit de proiectul consultat cu ei, fără a lua în considerare propunerile privind transparența și accesul deschis la datele privind achizițiile de valoare mică.

Integritatea în afaceri

În anul 2022 cadrul normativ care reglementează domeniul integrității a suferit un șir de modificări îndreptate spre îmbunătățirea măsurilor de asigurare a integrității în sectorul privat. Printre cele mai importante noutăți se numără modificările la acțiunile pe domeniul sectorului privat din Strategia Națională de Integritate și Anticorupție. De asemenea, au avut loc intervenții asupra Codului contravențional, prin care au fost regândite unele măsuri de protecție a avertizorilor de integritate, care se aplică și sectorului privat. O altă lege care și-a produs efectele pe parcursul anului 2022 se referă la obligarea organului înregistrării de stat de a verifica și publica informațiile privind numele, prenumele și țara de reședință ale beneficiarilor efectivi ai persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali.

Printre evenimentele care au avut loc pe parcursul anului 2022, a căror scop a fost de a sprijini afacerile oneste și transparente din sectorul privat este premiarea companiilor pentru implementarea standardelor de integritate și anticorupție în afaceri în cadrul concursului „Marca Comercială a anului”.

Raportul anual anticorupție al Republicii Moldova va fi prezentat și publicat în primul trimestru al anului 2023.

I.7 Raportul de cartografiere a impactului politicilor anticorupție asupra sectorului de mediu

În anul 2022 CAPC a început cartografierea impactului politicilor anticorupție asupra sectorului de mediu. Scopul acestui raport este de a oferi o evaluare comprehensivă a eficienței și impactului politicilor anticorupție asupra sectorului de mediu, în baza informațiilor publice disponibile, de a vedea cum autoritățile publice aplică în practică angajamentele anticorupție, precum și pentru a înțelege mai bine etapele, care urmează a fi parcurse întru implementarea efectivă a Strategiei naționale de integritate și anticorupție.



Raportul de cartografiere a impactului politicilor anticorupție asupra sectorului de mediu va fi prezentat și publicat în primul trimestru al anului 2023.

II. EXPERTIZA PROIECTELOR DE ACTE NORMATIVE

Elaborarea și publicarea documentelor de poziție a CAPC ca răspuns rapid la evoluțiile legislative la nivel național a constituit una din preocupările de bază a CAPC pe parcursul anului 2022.

Astfel, în cadrul Proiectului *„Cetățenii vorbesc: promovarea reformei democratice în interesul cetățenilor din Moldova”*, implementat cu suportul Freedom House, în perioada ianuarie – aprilie 2022 au fost elaborate 8 documente de poziție ale CAPC cu privire la inițiativele care pot afecta drepturile și libertățile cetățenilor și care aparțin în mod prioritar domeniului integrității și justiției. Experții CAPC au elaborat 3 opinii asupra proiectelor de legi înregistrate și examinate în Parlament, 2 opinii asupra proiectelor Ministerului Justiției și 2 opinii asupra proiectelor agențiilor publice. În plus, CAPC a elaborat o analiză despre implementarea Legii cu privire la avertizorii de integritate, provocările transpunerii în practică, dar și care sunt potențialele soluții pentru amplificarea efectelor scontate ale mecanismului avertizorilor de integritate.

- [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege nr.11 din 19.01.2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcțiile de membri în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative;
- [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege nr.26 din 02.02.2022 pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002;
- [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege nr.78 din 16.03.2022 (modificări la legislația privind activitatea sistemului judecătoresc);
- [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege privind dreptul de autor și drepturile conexe;
- [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (îmbunătățirea sistemului de recuperare a bunurilor infracționale);
- [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (Legea privind protecția invențiilor, Legea cu privire la activitatea farmaceutică);
- [Opinie](#) asupra proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie);
- [Policy Brief](#) ”Avertizorii de integritate: între reglementări și practica de aplicare”.

Totdată, în cadrul proiectului *„Core support to the CAPC”* au fost elaborate 12 documente de poziție cu privire la inițiativele, care pot afecta drepturile și libertățile cetățenilor și care reglementează în mod prioritar domeniului integrității, justiției și securității. Experții CAPC au elaborat 6 opinii asupra proiectelor de legi înregistrate și examinate în Parlament și 6 opinii asupra inițiativelor Ministerului Justiției, cu recomandări pentru îmbunătățirea lor,

prevenirea interpretărilor eronate și excluderii normelor care pot genera potențiale riscuri de corupție:

- 1) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege nr.392 din 26 octombrie 2022 cu privire la modificarea unor acte normative (poliție, carabinieri);
- 2) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege nr.427 din 24 noiembrie 2022 pentru modificarea unor acte normative (prevenirea și combaterea spălării banilor);
- 3) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege nr.420 din 17 noiembrie 2022 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova;
- 4) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege nr.421 din 17 noiembrie 2022 pentru modificarea Legii nr.170/2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate;
- 5) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege nr.422 din 17 noiembrie 2022 privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă;
- 6) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege cu privire la Curtea Supremă de Justiție (nr.609/MJ/2022);
- 7) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege cu privire la Curtea Supremă de Justiție (repetat; solicitarea Ministerului Justiției nr.03/10510 din 5 decembrie 2022);
- 8) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr.26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (solicitarea Ministerului Justiției nr.03/10510 din 5 decembrie 2022);
- 9) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (proceduri simplificate în procesul penal - nr.684/MJ/2022);
- 10) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (răspunderea disciplinară a judecătorilor și inspecția judiciară - nr.683/MJ/2022);
- 11) [Opinie](#) cu privire la proiectul de Lege privind implementarea măsurilor restrictive internaționale împotriva persoanelor implicate în fapte ce au atentat la drepturile fundamentale ale omului, la democrație și statul de drept (Actul Magnitsky (Republica Moldova); nr.682/MJ/2022);
- 12) [Opina](#) cu privire la proiectul de lege cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copilului, înregistrat cu nr.389 din 26 octombrie 2022.

Totodată, pe parcursul anului 2022 a fost consolidată metodologia de efectuare a expertizei coruptibilității legislației, fiind revizuit Ghidul pentru efectuarea expertizei coruptibilității (inclusiv cu integrarea componentei privind drepturile omului și elaborarea algoritmului).

Ghidul pentru efectuarea expertizei coruptibilității proiectelor de acte normative are scopul de îndruma procesul de întocmire a expertizelor, prin descrierea etapelor expertizei, stabilirea listei elementelor de coruptibilitate necesare de analizat, modalitatea de

identificare a normelor juridice cu riscuri de favorizare a corupției, precum și indicarea modelului și cuprinsului raportului de expertiză.

În temeiul lui va fi revizuit actualul șablon electronic pentru efectuarea expertizei (e-template) și vor fi instruiți experții care vor efectua aceste expertize. Șablonul electronic are drept scop asigurarea unei evidențe statistice la zi pentru verificarea și cuantificarea activității de expertiză, precum și ordonarea activității de expertiză a coruptibilității desfășurată de către experții CAPC și respectarea obligatorie de către aceștia a rigorilor impuse față de rapoartele de expertiză.

Ghidul pentru efectuarea expertizei coruptibilității, aflat la etapa de definitivare, va fi prezentat și publicat în primul trimestru al anului 2023.

III. MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII POLITICILOR, ACTIVITĂȚII AUTORITĂȚILOR PUBLICE

III. 1 Monitorizarea procesului de pre-vetting în cadrul sistemului judecătoresc

În scopul monitorizării activității Comisiei „Pre-Vetting”, în perioada octombrie – decembrie 2022, CAPC a elaborat **Metodologia** de monitorizare a ședințelor și deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (comisia „pre-vetting”). Metodologia este structurată în 7 capitole/secțiuni și prevede detalii privitor la reglementările existente și procedurile aplicate (contextul general); scopul și obiectivele monitorizării; principiile procedurii de monitorizare; etapele monitorizării; indicatorii monitorizați; model al raportului de monitorizare; fișa-tipizată de monitorizare a ședințelor și deciziilor Comisiei „Pre-Vetting”.



The infographic features a lightbulb icon at the top left. The main text identifies Alexei Panis as a candidate for the CSM position of Judge at the Chișinău Court. It lists statistics on the Pre-Vetting Commission's interactions: 4 rounds of questions, 39 questions asked, 85 sub-questions, and 45 requests for supplementary documents. A photo of Alexei Panis wearing headphones and a 'CSM EXPIRAT' shirt is shown. The website www.vetting.md is listed at the bottom.

ALEXEI PANIS | CANDIDAT LA FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN CSM

JUDECĂTOR JUDECĂTORIA CHIȘINĂU SEDIUL RIȘCANI

DATE DESPRE INTERACȚIUNEA CU COMISIA PRE-VETTING:

- 4 runde de întrebări
- 39 întrebări adresate
- 85 sub-întrebări
- 45 solicitări de acte suplimentare

www.vetting.md

În baza Metodologiei, experții CAPC au început **monitorizarea ședințelor și deciziilor Comisiei „Pre-Vetting”**. Pe parcursul anului 2022 Comisia a desfășurat audieri în privința a 27 de candidați la funcția de membru a CSM, fiind emise 7 decizii privind candidații verificați și/sau audiați.

Scopul monitorizării Comisiei „Pre-Vetting” este supravegherea modului de realizare a mandatului comisiei și realizării funcției sale de promovare a evaluării celor mai buni și integri candidați în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, sporirea transparenței activității Comisiei și perfecționarea mecanismelor existente. Monitorizarea activității Comisiei „Pre-Vetting” se concentrează atât pe activitatea nemijlocită a comisiei, a procedurilor aplicate de aceasta, cât și pe substanța deciziilor adoptate și criteriilor de evaluare cu care această comisie operează. Procedura de monitorizare va fi finalizată cu un raport de monitorizare consolidat.

III. 2 Monitorizarea ședințelor de judecată

Pe parcursul anului 2022 CAPC a continuat activitatea de monitorizare a ședințelor de judecată. Astfel, proiectul „**Creșterea transparenței, responsabilității și accesului la sistemul judiciar**” (ETAJS) sprijină implementarea activităților din Strategia pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024, iar unul din pilonii proiectului constituie monitorizarea serviciului de justiție oferit cetățenilor pentru a evidenția deficiențele privind accesul la justiție și drepturile la un proces echitabil.

Scopul monitorizării este de a colecta informații probate pentru susținerea implementării Strategiei pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției: Direcția strategică II (Accesul la justiție și calitatea actului de justiție), Direcția strategică I (Independența, responsabilitatea și integritatea actorilor din sectorul justiției).



Monitorizarea ședințelor de judecată a fost precedată de elaborarea Metodologiei de monitorizare a ședințelor de judecată, care a stabilit criteriile de monitorizare a ședințelor de judecată și instruirea monitorilor privind aplicarea practică a Metodologiei în procesul monitorizării ședințelor de judecată..

Potrivit indicatorilor aprobați, până la sfârșitul proiectului vor fi monitorizate în total de 800 de ședințe de judecată, dintre care: cel puțin 200 în cauzele civile; câte 100 în cauzele penale, contravenționale și administrative. Aceste categorii de cauze vor include, de asemenea, domenii distincte: 50 de cauze ecologice/protecția mediului (penale și administrative); 50 de cauze de violență domestică (penale și contravenționale); 50 de cauze cu asistență juridică garantată de stat (penale); 50 de cauze privind protecția datelor cu caracter personal (contravenționale și administrative); 50 de cauze de recuperare a prejudiciului cauzat prin acțiunile statului (civile și administrative); 50 de cauze de interes public (preponderent penale). Din numărul total de ședințe de judecată monitorizate, cel puțin de 25% vor fi monitorizate în instanțele din afara Chișinăului și nu mai puțin de 20% vor fi monitorizate în Curțile de Apel. Conținutul Metodologiei de monitorizare a ședințelor de judecată a fost transformată într-un template electronic, care permite contabilizarea precisă a tuturor informațiilor colectate.

Pe parcursul anului 2022 au fost monitorizate 374 de ședințe de judecată, inclusiv 135 de cauze civile, 132 de cauze penale, 64 de cauze contravenționale și 43 de cauze administrative. După domenii, cauzele monitorizate au inclus 8 cauze ecologice, 21 de cauze privind violența domestică, 28 de cauze privind asistența juridică garantată de stat, 22 de cauze privind protecția datelor cu caracter personal, 19 cauze privind recuperarea

prejudiciului cauzat prin acțiunile statului, 41 cauze de interes public. Dintre acestea, 65 de ședințe monitorizate s-au desfășurat în afara municipiului Chișinău, iar 69 de cauze în Curți de Apel.

Monitorii antrenați în proiect au chestionat 59 de justițiabili privitor la aprecierile personale ale actului de justiție, cu referire la legalitate, calitate și eficiență.

În cadrul proiectului au fost monitorizate un număr total de 32 de ședințe de judecată în cauze cu rezonanță socială sporită de învinuire a lui Dodon, Șor, Platon, Drăguțanu și Stoianoglo.

III. 3 Monitorizarea calității deciziilor de judecată

În anul 2022 CAPC a inițiat monitorizarea calității hotărârilor judecătorești, care se desfășoară în cadrul proiectului „**Creșterea transparenței, responsabilității și accesului la sistemul judiciar**”, fiind elaborată și Metodologia de monitorizare a calității deciziilor de judecată.

Scopul monitorizării constă în colectarea informațiilor probate privind calitatea hotărârilor judecătorești în vederea contribuției la implementarea Strategiei pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției.



Pînă la sfîrșitul proiectului vor fi analizate un total de 400 de decizii de judecată civile, penale, contravenționale și administrative. Inclusiv, 130 de decizii civile, 95 de decizii administrative, 95 de decizii penale și 80 de decizii contravenționale. Numărul total de decizii pe categorii de cauze include și 5 domenii distincte: protecția mediului; violența domestică; asistența juridică garantată de stat; protecția datelor cu caracter personal; răspunderea delictuală a statului. Astfel, în cadrul celor 4 categorii de dosare se va urmări analiza și a: 30 de decizii în domeniul protecției mediului (penale și administrative); 30 de decizii ce țin de violență domestică (penale și contravenționale); 30 de decizii care au presupus acordarea asistenței juridice garantate de stat (penale și civile); 30 de decizii în dosarele privind protecția datelor cu caracter personal (contravenționale și administrative); 30 de decizii de recuperare a prejudiciului cauzat prin acțiunile statului/răspunderea delictuală (civile și administrative). Totodată, se va urmări ca din totalul deciziilor analizate cel puțin 25% să fie emise de instanțele din afara Chișinăului; nu mai puțin de 20% să fie emise de Curțile de Apel; iar 10% să fie emise de Curtea Supremă de Justiție. Conținutul Metodologiei de monitorizare a calității hotărârilor judecătorești a fost transformată într-un template electronic, care permite contabilizarea precisă a tuturor informațiilor colectate.

Pe parcursul anului 2022 au fost monitorizate 192 de hotărâri judecătorești. Acest număr include: 64 de decizii în cauze civile, 56 de decizii administrative, 48 de decizii penale și 24 de decizii contravenționale. Deciziile monitorizate sunt distribuite pe domenii și teritorial, potrivit indicatorilor proiectului.

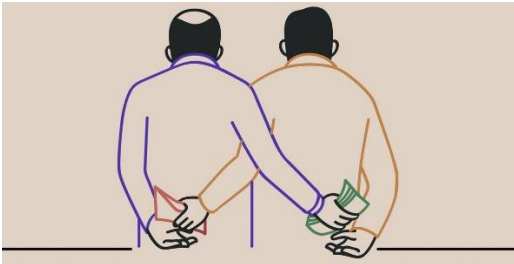
IV. PROMOVAREA ȘI CONSOLIDAREA UNOR NOI INSTRUMENTE ANTICORUPȚIE

IV. 1 Despăgubirea victimelor corupției

Pentru a aduce noi perspective și abordări în domeniul anticorupție, inclusiv inovații pentru legislația Republicii Moldova, experții CAPC au elaborat în anul 2022 **Ghidul privind procedurile de despăgubire a victimelor corupției pentru cetățeni** și **Ghidul privind procedurile de despăgubire a victimelor corupției pentru judecători, procurori și avocați**, fiind în proces de consultare cu Procuratura Anticorupție. În anul 2023, CAPC urmează să publice aceste două ghiduri agreate cu profesioniștii din domeniu, să consolideze abilitățile profesionale ale specialiștilor din sector și să desfășoare instruiți pentru judecători și procurori, precum și pentru ONG-urile locale pentru a promova instrumentul de acordare a despăgubirilor victimelor corupției.

IV. 2 Standardul internațional ISO 37001

Experții CAPC au elaborat documente model pentru sectorul privat privind sistemele de management anti-mită, conform standardului internațional ISO 37001, ce țin de:



- 1) Managementul practicilor ilegale;
- 2) Angajamentele de neimplicare în practici ilegale. Investigarea preventivă rezonabilă;
- 3) Controalele financiare și nefinanciare;
- 4) Managementul cadourilor;
- 5) Angajarea personalului. Instruirea și conștientizare pe linie de SMAM.

În baza acestor documente model, CAPC va desfășura seminare de instruire destinate companiilor private și asociațiilor de afaceri pentru a-i ajuta la implementarea sistemelor de management anti-mită.

IV. 3 Protecția avertizorilor de integritate

Pentru a consolida noile instrumente anticorupție și a încuraja dezvăluirea informației privind corupția și a iregularitățile ce pot afecta interesul public, CAPC contribuie prin proiectele sale implementate în ultimii ani la aplicarea eficientă a mecanismului avertizorilor de integritate instituit prin Legea 122/2018.

Potențialii avertizori au la dispoziție un [instrument on-line pentru depunerea cererilor](#) de protecție către Avocatul Poporului, un succint [curs e-learning privind denunțarea/protecția](#)

[avertizorilor](#), dar și ghiduri pentru [aplicarea mecanismului de către judecători și procurori](#) și pentru [cetățeni](#).

Chiar de la începutul anului, CAPC a realizat o campanie de informare care să sensibilizeze cetățenii cu privire la importanța rolului avertizorilor și a măsurilor concrete pe care aceștia le pot face pentru a dezvălui practicile ilegale. Pe portalul [web](#) CAPC, www.avertizori.capc.md și pe pagina de [Facebook](#) a Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției au fost publicate **30 de articole**, prin care publicul a fost informat despre rolul avertizorilor, activitățile desfășurate în cadrul proiectului legate de avertizori și produsele elaborate.

FII AVERTIZOR DE INTEGRITATE!
www.avertizori.capc.md www.ombudsman.md

Dezvăluie practicile ilegale la:
- linia națională anticorupție
0-800-55555
- prin sistemul electronic de
dezvăluire on-line de pe
www.cna.md
- prin intermediul platformei
www.avertizori.capc.md

Dezvăluie practicile ilegale/actele de corupție care au loc în cadrul instituției publice/private în care activezi direct angajatorului, la CNA, CAPC sau public, prin intermediul mass-media sau al rețelelor de socializare.

Vei beneficia de protecție din partea angajatorului sau a Avocatului Poporului, în cazul în care ești supus răzbunării din partea colegilor și/sau a șefului.

Se garantează confidențialitatea datelor cu caracter personal ale angajatului care dezvăluie o practică ilegală.

Arată că îți pasă!

British Embassy Chisinau CAPC UKaid

Postările CAPC au fost distribuite în mai multe grupuri de Facebook specializate în domeniul justiției și mass-media (cum ar fi: „Centrul de Investigații Jurnalistice”, „Anticorupție”, „Juriștii”, „Uniunea Juriștilor”, „Societatea civilă din Moldova”, „Mass-media” etc.). Publicațiile CAPC au avut un impact asupra 18.534 de persoane. La ele se adaugă numărul de vizitatori la

articolele publicate de [zdg.md](#), [realitatea.md](#) și alte mass-media, care au relatat despre activitățile și produsele CAPC.

La fel, CAPC a desfășurat instruirii și „Cafenele de discuții” inter-instituționale referitor la problemele legate de implementarea Legii privind avertizorii de integritate, pentru a implica decidenții responsabili. Au fost desfășurate instruirii pentru 600 de aleși locali, funcționari publici, agenți economici, reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale și mass-media din opt localități privind prevederile Legii privind avertizorii de integritate și cum să ofere protecție.



În colaborare cu asociația de business American Chamber of Commerce, CAPC a desfășurat un atelier de lucru pentru membrii Clubului Etică și Conformitate cu privire la aplicarea de către entitățile private a normelor juridice cu privire la avertizorii de integritate și reprezentarea în instanță.

CAPC a colaborat cu autoritățile publice locale, judecătorii, procurorii, reprezentanții mass-media și ai societății civile pentru facilitarea aplicării instrumentului, iar un caz în care este vizat un avertizor de integritate, asistat de CAPC, a fost acceptat de CtEDO spre examinare.

Totuși, în anul 2022 CAPC a atestat o stagnare a aplicării la nivel național a mecanismului de raportare a corupției prin utilizarea protecției oferite de statutul de avertizor de integritate de către angajații entităților publice și private. Angajații nu prezintă interes pentru acest mecanism, iar la nivelul instituțiilor responsabile de investigare a dezvăluirilor și acordare a protecției, în anul 2022 s-au înregistrat 7 cereri de acordare a protecției avertizorilor de integritate, dintre care doar doi au întrunit condițiile legii pentru acordarea statutului de avertizor



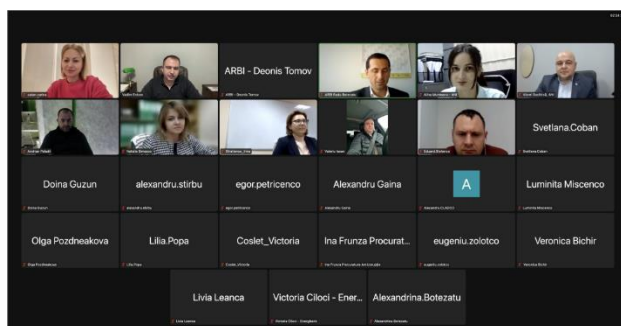
de integritate. În continuare persistă lipsa unei evidențe actualizate la nivel național a dezvăluirilor făcute de angajați pe intern, în cadrul organizațiilor din sectorul public sau privat, în care își desfășoară activitatea. [Studiul](#), publicat de Centrul Național Anticorupție la finele anului 2021, cu privire la aplicarea mecanismului, inclusiv în cadrul a 70 de entități publice și 4 companii private, oferă cifra de 8 avertizări interne depuse în cadrul instituțiilor publice pe parcursul anilor 2019-2020. În sectorul privat, una dintre companii a înregistrat 110 avertizări, însă nu a oferit statutul de avertizor și/sau protecție în niciunul dintre cazuri.

În vederea creșterii încrederii deținătorilor de dreptul de protecție, pentru asigurarea confidențialității dezvăluirilor, precum și pentru a contribui la reducerea efectelor disproporționate asupra femeilor, tinerilor și persoanelor cu dizabilități, CAPC a creat Centrul/celula de asistență pentru avertizorii de integritate și victimele corupției. În anul 2022 a fost oferită asistență juridică unui avertizor care a făcut o dezvăluire publică și care a beneficiat astfel de asistență juridică și consiliere pentru acordarea protecției. În cooperare cu Oficiul Avocatului Poporului, CAPC a întocmit cererea de intervenție în proces către judecătoria Orhei, concluziile pe caz, interpelarea către CNA, autoritățile publice vizate în dezvăluire, dar și instituția ierarhic superioară, pentru a efectua investigații, control, dar și pentru a sista acțiunile de răzbunare asupra persoanei care a făcut dezvăluirea de interes public.

V. SEMINARE/TRAININGURI

În cadrul proiectului **„Creșterea transparenței, responsabilității și accesului la sistemul judiciar”** au fost organizate două traininguri pentru monitori: training pentru monitorii (5) ședințelor de judecată și training pentru monitorii (5) deciziilor judecătorești. Ambele traininguri au fost desfășurate cu participarea experților internaționali și locali. În cadrul instruirilor, monitorii au fost antrenați pentru monitorizarea calitativă și eficientă a serviciului de justiție oferit cetățenilor.

În cadrul proiectului **„Recuperarea activelor din corupție în Moldova”** au fost organizate seminare comune pentru angajații sistemului bancar și organelor de aplicare a legilor. Vizualizarea contextului larg al combaterii spălării banilor și recuperării activelor infracționale a oferit înțelegerea rolului fiecărui participant în aceste procese complexe și importante.



La seminarele de cinci zile, cu câte două lecții în fiecare zi, au participat un total de 45 persoane, inclusiv 18 angajați din bănci comerciale; 8 din autoritățile de reglementare și supraveghere a sectorului financiar; 14 angajați din organele de aplicare a legilor, inclusiv procuratură, Centrul Național Anticorupție, Autoritatea Națională de Integritate și altele.

Cinci formatori au prezentat teme actuale de interes pentru beneficiarii seminarelor, printre care măsurile de precauție simple și sporite, identificarea bunurilor, raportarea tranzacțiilor suspecte, cooperarea interinstituțională și schimbul de informații și altele. Majoritatea participanților – peste 90% au evaluat seria de seminare cu note de bine și foarte bine, menționând pregătirea solidă a formatorilor, agenda și contribuția temelor abordate la activitatea profesională a participanților.

La data de 25 noiembrie 2022, CAPC a organizat un atelier de instruire **„Rupe tăcerea: Îmbunătățirea politicilor privind avertizorii de integritate și a culturii de dezvoltare în Balcanii de Vest și Moldova”**, în parteneriat cu Inițiativa Regională Anticorupție (RAI), cu susținerea Uniunii Europene și a Suediei. La atelier au participat peste 40 de studenți de la Drept - membri ai Asociației Studenților de la Drept (ELSA), Științe sociale și politice, și Jurnalism. Scopul instruirii a fost de a iniția tinerii în domeniul avertizărilor de integritate, de a-i încuraja să promoveze avertizorii de integritate și să se implice proactiv în descurajarea faptelor ilegale și a actelor de corupție.

Timp de o zi, cei peste 40 de viitori juriști, agenți publici și jurnaliști, au aflat care sunt prevederile naționale și cele ale legislației UE în domeniul avertizărilor de integritate, cum Oficiul Avocatului Poporului oferă protecție avertizorilor de integritate și care sunt acțiunile care trebuie întreprinse în acest sens.



De asemenea, le-au fost prezentate cazuri concrete în care sunt vizati avertizorii de integritate și cum CAPC le-a oferit suportul de care aveau nevoie.

După instruirile teoretice, a urmat partea practică. Studenții au avut de soluționat diferite cazuri de dezvăluire,

care au implicat atât autoritățile responsabile, jurnaliștii, cât și avocații. Participanții au fost curioși și și-au manifestat interesul pe tot parcursul atelierului, menționând că astfel de instruiți îi ajută să-și consolideze cunoștințele în domeniu.

VI. MEDIATIZAREA ACTIVITĂȚILOR ANTICORUPȚIE

Pe parcursul anului 2022 au fost publicate **circa 55 de materiale** despre activitățile realizate de către echipa CAPC, care au fost publicate pe www.capc.md și www.avertizori.capc.md.



Astfel, în baza opiniilor elaborate de către experții CAPC asupra proiectelor de lege/inițiativelor/politicilor publice propuse de către autorități (instituții din domeniul justiției: Ministerul Justiției, Parlament) au fost scrise și promovate **15 articole**. Acestea au fost publicate pe site-ul www.capc.md și distribuite pe rețelele sociale.



[Opinia CAPC asupra proiectului care prevede mai multe modificări la legislația privind activitatea sistemului judecătoresc](#)

[Recomandările CAPC pentru îmbunătățirea proiectului de Lege privind dreptul de autor și drepturile conexe](#)

[Opinia CAPC asupra proiectului de lege care prevede îmbunătățirea sistemului de recuperare a bunurilor infracționale](#)

[CAPC a expediat Parlamentului opinia sa asupra proiectului de lege privind modificarea Codului penal al Republicii Moldova](#)

[CAPC a venit cu propuneri de îmbunătățire a modificărilor propuse la Legea privind protecția invențiilor și la Legea cu privire la activitatea farmaceutică](#)

[Recomandările CAPC asupra proiectului de lege care prevede asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie](#)

[Opinia CAPC asupra proiectului de lege care prevede reformarea Curții Supreme de Justiție](#)

[Opinia CAPC asupra proiectului de lege care prevede consolidarea capacităților instituționale și profesionale ale poliției și ale carabinierilor](#)

[Expertii CAPC recomandă îmbunătățirea proiectului de lege cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copilului](#)

[Opinie repetată a experților CAPC asupra proiectului de lege care prevede unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor](#)

[Opinia CAPC asupra proiectului de Lege cu privire la Curtea Supremă de Justiție](#)

[Opinia CAPC asupra proiectului de lege care se referă la procedurile simplificate în procesul penal](#)

[Recomandările CAPC asupra proiectului de Lege care se referă la răspunderea disciplinară a judecătorilor și inspecția judiciară](#)

[Opinia CAPC asupra proiectului de Lege cu privire la Curtea Supremă de Justiție](#)

[Opinia CAPC asupra proiectului de lege care prevede verificarea integrității candidaților la funcția de membru în CSM și CSP](#)

Mecanismele de plângere cu privire la corupție necesită îmbunătățiri, pentru a eficientiza raportarea cazurilor de corupție

10 octombrie 2022



Mecanismele de plângere privind corupția în sectorul public sînt utilizate satisfăcător de către cetățeni, iar autoritățile trebuie să desfășoare mai multe acțiuni de încurajare a depunerii plîngerilor privind corupția și eficientizare a examinării acestora. Aceasta este una dintre concluziile „Raportului de evaluare a eficienței mecanismelor de plângere privind corupția în sectorul public din Republica Moldova”, care a fost prezentat public, în cadrul unei mese rotunde.

Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului „Consolidarea statului de drept și a mecanismelor anticorupție în Republica Moldova”, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), cu suportul financiar al Uniunii Europene și al Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ). Discuțiile au fost purtate de către reprezentanți instituțiilor publice centrale și locale, care au participat la exercițiul de chestionare privind nivelul de utilizare și aplicare a instrumentelor de plângere/sesizare/reacționare la manifestările de corupție și au răspuns la chestionarele on-line elaborate de Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC).

De asemenea, pe parcursul anului trecut au fost mediatizate, inclusiv pe rețelele sociale, **7 articole despre evenimentele organizate de către CAPC.**

[Aplicarea mecanismului de confiscare extinsă, discutată în cadrul unui eveniment public](#)

[CAPC a prezentat rezultatele proiectului „Cetățenii vorbesc: promovarea reformei democratice în interesul cetățenilor din Moldova”, implementat cu suportul Freedom House](#)

[Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției își consolidează capacitățile instituționale în domeniul politicilor anticorupție](#)

[Mecanismele de plângere cu privire la corupție necesită îmbunătățiri, pentru a eficientiza raportarea cazurilor de corupție](#)

[Peste 40 de tineri au fost informați despre cum funcționează instituția avertizorului de integritate și de ce este important să încurajăm avertizările de integritate](#)

[Angajații din sistemul bancar, instruiți în domeniul combaterii spălării banilor și recuperării activelor infracționale](#)

[Președinta CAPC, Galina Bostan: „Această reformă trebuie asumată de către întreaga societate, nu de către politicieni”](#)

La fel, au fost mediatizate informațiile despre **publicațiile (studii și rapoarte) elaborate de experții CAPC.** Acestea au fost publicate pe pagina web a CAPC și distribuite pe rețelele sociale și în alte grupuri relevante pentru domeniul justiției și lupta împotriva corupției.

[Studiul „Reglementarea și procesul recuperării activelor din corupție în Moldova”](#)

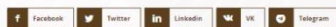
[Raportul de evaluare a eficienței mecanismelor de plângere privind corupția în sectorul public din Republica Moldova](#)



Avertizorii de integritate: între reglementări și practica de aplicare

CAPC anunță concurs de selectarea a unui consultant național în domeniul fundraising

11 noiembrie 2022



Asociația Obștească „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” (în continuare – CAPC) anunță concurs de selectarea a unui consultant național în domeniul fundraising.

Totodată, pentru mai multă transparență a activității CAPC, au fost publicate **7 anunțuri și concursuri** privind selectarea experților/consultanților sau achiziționarea echipamentului tehnic. Pentru mai multă vizibilitate, anunțurile și concursurile au fost plasate și pe site-ul www.civic.md.

Concurs pentru selecția consultant/ă în reglementarea recuperării activelor din corupție

Anti-corruption partnership consultant

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției anunță licitație pentru procurarea echipamentului tehnic

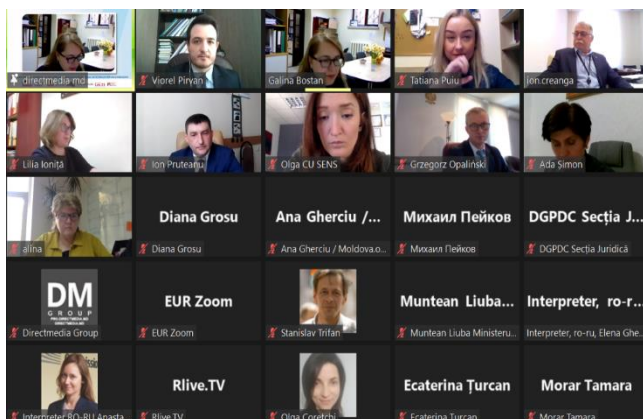
Se caută experți/experte pentru elaborarea a două Ghiduri cu privire la procedurile de despăgubire a victimelor corupției

CAPC angajează consultant național în domeniul fundraising

Invitație de participare repetată la licitația pentru procurarea echipamentului tehnic

CAPC contractează consultant național în domeniul fundraising

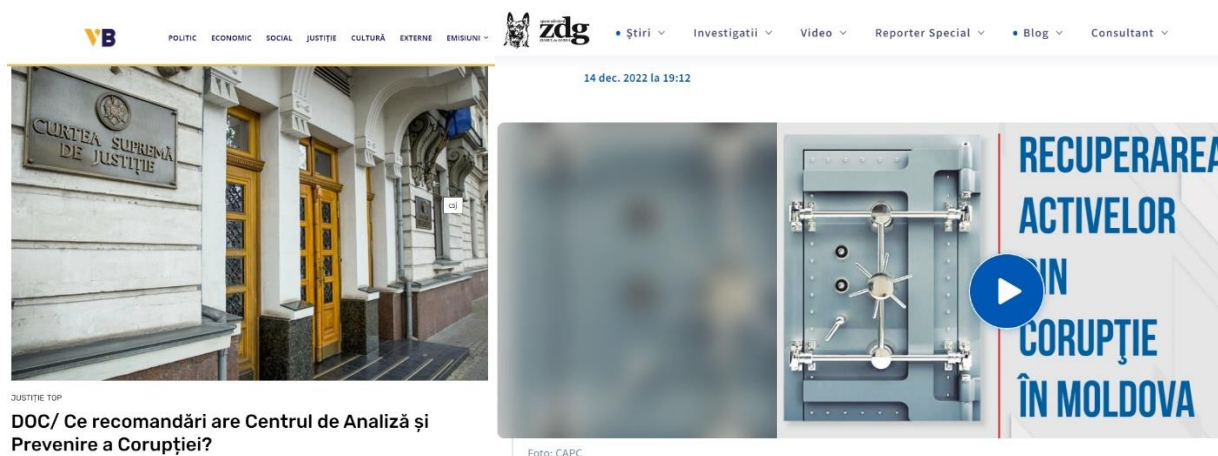
În cadrul proiectului **„Cetățenii vorbesc: promovarea reformei democratice în interesul cetățenilor din Moldova”**, implementat de către CAPC, cu suportul Freedom House, a fost realizată o campanie de informare care să sensibilizeze cetățenii cu privire la importanța rolului avertizorilor și a măsurilor concrete pe care aceștia îi pot face pentru a dezvălui practicile ilegale



Astfel, în perioada ianuarie – aprilie 2022, pe portalul web CAPC, www.avertizori.capc.md și pe pagina de facebook a Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției au fost publicate 30 de articole, care a informat publicul despre rolul avertizorilor, despre activitățile desfășurate în cadrul proiectului legate de avertizori și produsele elaborate. Postările CAPC au fost distribuite în mai multe grupuri de Facebook specializate în domeniul justiției și mass-media (cum ar fi: „Centrul de Investigații Jurnalistice”, „Anticorupție” etc.).

Publicațiile CAPC au avut un impact asupra 18.534 de persoane. La ele se adaugă numărul de vizitatori la articolele publicate de zdg.md, realitatea.md și alte mass-media, care au relatat despre activitățile și produsele CAPC.

Majoritatea opiniilor elaborate de către experții CAPC și activitățile desfășurate cu suportul CAPC au fost mediatizate de către mass-media relevante, cum ar **Ziarul de Gardă, Agora, Realitatea.md, Vocea Basarabiei** etc.



Evaluarea extraordinară a judecătorilor și procurorilor, văzută cu ochi buni de CAPC, dacă vor fi operate și ajustări

31 ian. 2022, 19:20 | Categorie: Actualitate | Autor: Petru Beregh



Share

Evaluarea externă a judecătorilor și a procurorilor este considerată o soluție bună pentru combaterea situației deplorabile din sistemul justitiei, deși instituirea unor norme juridice permanente pentru situații conjuncturale nu răspunde cerințelor de reglementare în general, dar și nici cerințelor de reglementare a organizării sistemului juridic în special. Constatările aparțin experților de la Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC) și au fost prezentate în cadrul unui eveniment despre evaluarea extraordinară a judecătorilor și procurorilor, organizat în parteneriat cu Freedom House.

[Evaluarea extraordinară a judecătorilor și procurorilor, văzută cu ochi buni de CAPC, dacă vor fi operate și ajustări](#)

[Expertiza CAPC vs inițiativa de modificare a Codului penal](#)

[Cronica demiterii unui avertizor de integritate](#)

[EXPERTIZA CAPC: ce presupune noua redacție a legii pentru drepturile de autor și drepturile conexe?](#)

[EXPERTIZA CAPC: Cum poate fi fortificat sistemul de recuperare a bunurilor infracționale?](#)

[EXPERTIZA CAPC: cum acționează avertizorii de integritate și cum sunt protejați de posibile răzbunări?](#)

[DOC Opinia experților CAPC, referitor la reformarea CSJ: Nu trebuie să urmărească substituirea unor persoane cu altele](#)

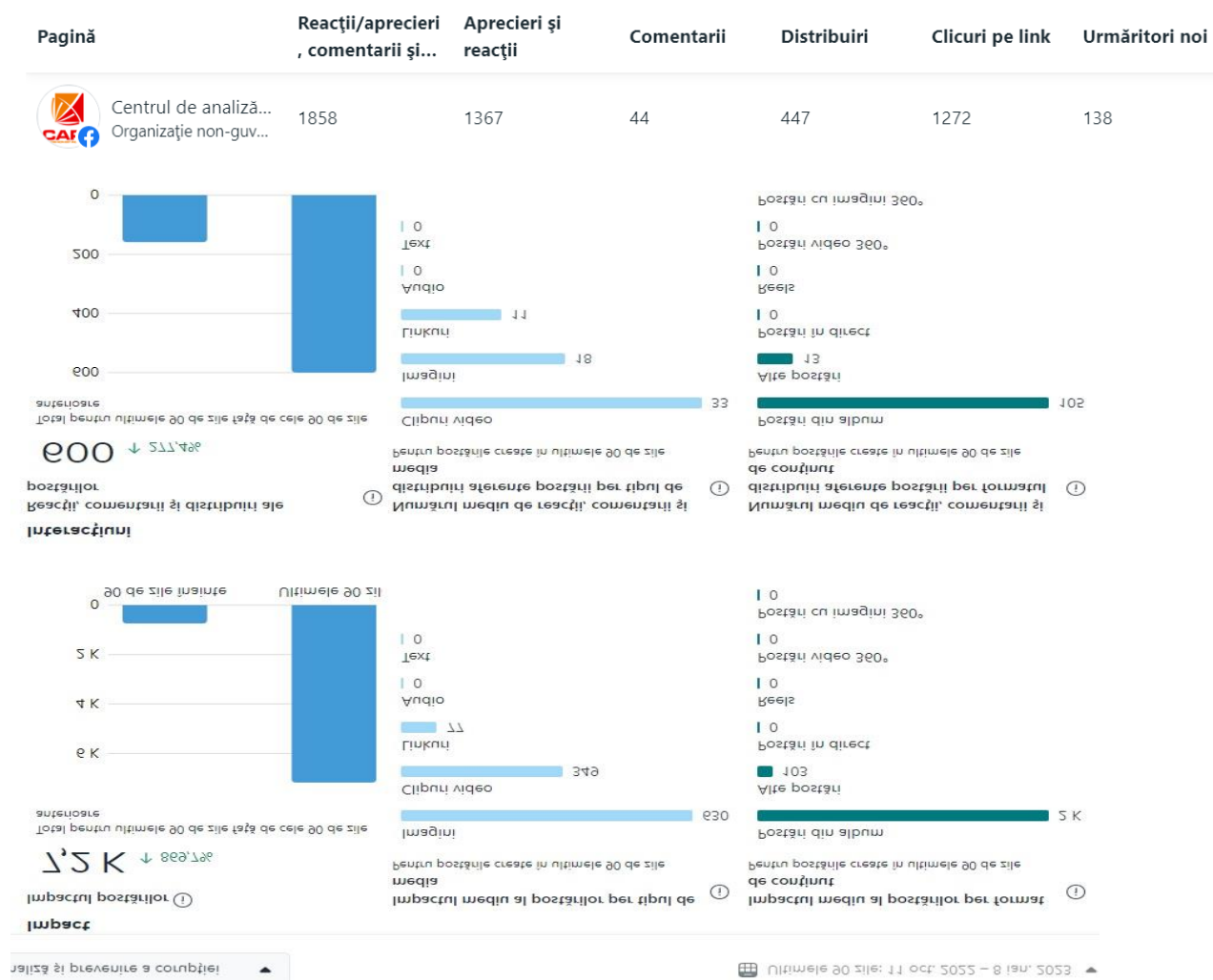
[DOC/ Ce recomandări are Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției?](#)

[La Chișinău a fost organizată o serie de seminare comune pentru bancheri, procurori și ofițeri de investigație](#)

[Recuperarea activelor din corupție – pe agenda societății civile](#)

În perioada de referință au fost scrise și publicate **circa 80 de postări pe rețelele sociale** (Facebook, LinkedIn), dintre care 12 infografice/carduri, 2 GIF-uri, 3 materiale video și 4 transmițeri live. Acestea au fost distribuite în peste 10 grupuri din domeniul justiției sau conexe. Impactul total al acestora a fost asupra a **aproximativ 40.000 de persoane**.

Rezumat



Postările care au avut cel mai mare impact:

	Invităm studenții de la Drept și Jurnalis... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	4 K Impact - persoane	39 Distribuiri
	Centrul de analiză și prevenire a co... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	2,2 K Impact - persoane	16 Distribuiri
	!! CAPC se alătură organizațiilor societă... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	2,1 K Impact - persoane	14 Distribuiri
	Am început atelierul de instruire <i>Ru...</i> Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	1,8 K Impact - persoane	15 Distribuiri
	Masa rotundă "Evaluarea extraordinară... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	1,5 K Impact - persoane	13 Distribuiri
	Opinia CAPC asupra proiectului care ... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	1,3 K Impact - persoane	18 Distribuiri
	!! Dacă v-ați confruntat cu situații sau a... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	1,3 K Impact - persoane	20 Distribuiri
	„Cetățenii vorbesc: promovarea refor... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	1,2 K Impact - persoane	14 Distribuiri
	Nu ezitați, aplicați! !!Termen extins: 14... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	1,2 K Impact - persoane	8 Distribuiri
	CAPC a prezentat rezultatele proiectu... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	1,2 K Impact - persoane	8 Distribuiri
	Recomandări privind îmbunătățirea... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	1,1 K Impact - persoane	12 Distribuiri
	Experiment social: „Fluier pentru cei ... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	1,1 K Impact - persoane	7 Distribuiri
	Centrul de analiză și prevenire a co... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	996 Impact - persoane	11 Distribuiri
	Ziarul de Gardă: Centrul de Analiză și P... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	948 Impact - persoane	12 Distribuiri
	CAPC a venit cu propuneri de îmbuna... Centrul de analiză și prevenire a corupției	View insights	...	937 Impact - persoane	10 Distribuiri

VII. CONSOLIDAREA INSTITUȚIONALĂ A CAPC

În anul 2022 CAPC a început să implementeze Strategia de dezvoltare și consolidare a Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției pentru anii 2022-2025, elaborată în cadrul Grant Agreement between the Swedish International Development Cooperation Agency, Sida and Center for the Analysis and Prevention of Corruption Moldova (CAPC) regarding Pre-core (preparatory) Support, Sida Contribution No. 14776.

Toate eforturile de consolidare instituțională a organizației s-au concentrat pe viziunea că CAPC trebuie să devină un actor de încredere, lider, voce puternică într-o societate care nu tolerează impunitatea corupților.



Astfel, pe parcursul anului 2022 a fost consolidată echipa CAPC, fiind angajați 2 directori de program. A fost ordonată organizarea ședințelor Consiliului de Administrare a CAPC, iar la sfârșitul anului a fost organizat o sesiune comună de team-building a echipei CAPC, experților CAPC și a Consiliului de Administrare.

Pe parcursul anului 2022 a fost declanșată consolidarea bazei tehnico-materiale a organizației, fiind procurate computere și mobilier nou. O importanță deosebită a fost acordată sporirii securității digitale a CAPC. Membrii echipei CAPC au beneficiat de un training în domeniu, iar la sfârșitul anului 2022 a fost elaborată și adoptată Politica de securitate digitală a CAPC.

Totodată, pe parcursul anului 2022 CAPC a urmărit consolidarea documentelor de politici interne a organizației:

- A fost elaborat și adoptat Planul de acțiuni a CAPC privind implementarea recomandărilor auditului din Report on the follow-up of recommendations in the 2020 Systems-Based Audit Report of the Centre for Analysis and Prevention of Corruption (CAPC);
- A fost început auditul de mediu al CAPC, care a inclus evaluarea RAF-ului și a Manualului intern al CAPC din perspectiva de mediu și auditul ecologic al oficiului și evenimentelor CAPC;
- A fost începută: elaborarea Strategiei de fundraising a CAPC; evaluarea/auditul de gen a RAF; elaborarea Strategiei de comunicare și a brandbook-ului CAPC.

REZUMATUL PROIECTELOR IMPLEMENTATE ÎN 2022

Denumire proiect	Perioada de implementare	Finanțator	Valoarea suportului financiar	Număr personal implicat
Contractul de Grant dintre Sida și CAPC privind suportul instituțional (Sida contribution 15932)	1 August 2022- 31 Decembrie 2025	The Swedish International Development Cooperation Agency, (Sida), represented by the Embassy of Sweden in Chisinau	140 035 EUR	5 persoane
Creșterea transparenței, responsabilității și accesului la sistemul judiciar	23 Mai 2022 - 22 August 2023	The Central Project Management Agency (Lithuania), finanțat de Uniunea Europeană	75.000 Euro	14 persoane
Recuperarea activelor din corupție în Moldova	15 Februarie 2022 - 15 Decembrie 2022	Proiectul este susținut de Inițiativa Regională Anticorupție (RAI), Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Crime (UNODC), finanțate de Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC).	12.500 Euro	9 persoane
Responsabilitatea sectorului justiției din Moldova	7 Octombrie 2022 - 30 aprilie 2024	Freedom House	71 974 USD	15 persoane
Cetățenii vorbesc: promovarea reformei democratice în interesul cetățenilor din Moldova	iunie 2021 - aprilie 2022	Freedom House	36 190 USD	15 persoane